

Hovoríme o rodine XXVII. – O slávení sviatkov v nej

Báseň: Keď som sám

Do pamäti a pamätníka – O živote

O smrti – Sv. Filip Néri

Hovoríme o rodine XXVIII. – O jej úlohách vo
všeobecnej Cirkvi

Báseň – Dost'!

XVII. Hovoríme o rodine,

ktorá sa (v spomínanom synodálnom dokumente na viacerých miestach) označuje výrazom „Malá cirkev“ alebo i „Domáca cirkev“.

(Nemyslíme, že by sa týmito výrazmi vyjadrovala už skutočnosť, aj keď ide o rodinu pokrstených. Skôr sa nimi vyjadruje horúce pranie učiacej Cirkvi, ktorá je celkom iste aj Božím práním. V niekoľkých nasledujúcich úvahách by sme chceli pripomenúť, čo všetko je potrebné na to, aby sa toto pranie stalo skutočnosťou a naša rodina malou domácou cirkvou.)

Pod pojmom cirkev bežne rozumieme zhromaždenie, ktorého cieľom je vzdať Bohu česť. Že rodina je zhromaždením, lepšie, postupným zhromaždením, to netreba dokazovať. Manželia sa stávajú rodičmi, pribierajú medzi seba deti, starých rodičov alebo aj iné, im blízke osoby.

Aby rodina bola aj kultovým zhromaždením, aby bola domácou cirkvou v tom pravom význame, o to sa musia pričiňovať všetci jej členovia, ale najmä manželia.

Všetky požiadavky premeny rodiny na domácu cirkev možno nakrátko vyjadriť týmito tromi slovami: odstrániť, premeniť a vniest.

Odstrániť.

Čo odstrániť?

Najprv všetky cudzie božstvá, všetky smilné Aštarty a necudné Venuše, ktoré sa pod zámenkou hygieny, módy a či umenia usadili v domácom krbe.

Ďalej treba odstrániť všetkých hmotárskych Mamonov, alkoholických Bakchusov, obchodníckych Hermesov a deti pozerajúcich Molochov.

Kde sa nedostatočne cudným, ba módne dráždivým obliekaním, obrazmi z literatúry alebo z televízora robia reklamy nahej Aštarte a zle oblečenej Venuši, kde sa Moloch utišuje nenarodenými deťmi, kde je najvyšším úspechom hmotný zisk,

kariéra a veľkou blaženosťou alkoholický útlm alebo vzruch, tam nemožno postaviť trón najvyššiemu a jedinému Bohu.

Nemilosrdne povyhadzovať všetky tieto božstvá je prvý krok pri zakladaní domácej cirkvi. No, aby to bol naozaj rozhodný krok, treba siahnuť hneď aj na zdanlivo nevinných, ale pritom veľmi škodných domácich bôžikov.

Rimania ich volali lares et penates.

Filozofia ich volá idolmi a rozdeľuje ich na idola tribus, focus a specus alebo aj idola theatri.

Pozrime sa na ne bližšie.

Ak starý otec rozpráva o slávnych mužoch a ženách svojho rodu, ak hovorí o tom, ako mnohí z nich vedeli byť úspešnými a vnukovia s rozžiarenými očami obdivujú pritom chytrácku šikovnosť svojich predkov, v ktorej samozrejme nechýbali klamstvá, podvody, ba ani ukrutnosti, učí ich starý otec uctievať si idola tribus – bôžikov ich rodu.

A ak im otec s nadšením rozpráva, ako sa mu podarilo posunúť sa na karieristickom rebríčku o stupeň vyššie, ak sa nahlas teší, že bude môcť uložiť v banke ďalší vklad, ak musí mať každý katalóg nových áut a mamička módnym magazín, učia svojich synov a dcéry príliš vysoko si ceniť niečo, čo nie je Boh, ale iba mizerní bôžikovia domáceho krbu, po latinsky idola focus.

A sú tu ešte aj idola specus – bôžikovia uctievaní a propagovaní divadlom, ktoré sa nám nast'ahovalo už aj do domácnosti a je nám k službám na jednoduché otočenie gombíka. Kariéra, peniaze, umenie, technika, ako aj dejiny nášho rodu, sú zaiste hodnoty, len treba dávať pozor, aby sa nestali idolmi. Aby potom nevytláčali z myslí a sŕdc jediného pravého Boha a neznemožňovali tak premenu rodiny na domácu cirkev.

Druhým heslom pri zakladaní domácej cirkvi je **premeniť**.

Čo premeniť a ako premeniť?

Všetko, čo myslíme, čo hovoríme a konáme, treba premeniť na bohoslužbu, na liturgiu života, povedal Koncil.

Domáca cirkev je nemysliteľná bez obetného stola, na ktorom sa spaľujú zvyšky sebeckta, na ktorý kladieme nároky na uznanie

manžela, na poslušnosť manželky, na vďačnosť detí v trpezlivom čakaní a v modlitbe, aby Boh dal čím prv zrodiť sa láske v našej rodine.

A všeličo môže byť týmto rodinným obetným stolom. Môže ním byť kuchynský sporák, manželská a pri nej nová detská posteľ, umývací stôl alebo práčka. Môže ním byť pracovný stôl v kútiku daktorej izby, pri ktorom otec po návrate z práce s hlavou v dlaniach rozmýšľa, ako správne vyriešiť výchovné situácie, ktoré vznikli v jeho neprítomnosti, alebo to môže byť stôl v jeho malej dielničke, pri ktorom využíva svoje zručnosti, aby privyrobil deťom na šaty a na chlieb.

A obetným stolom môže byť aj ten, na ktorom si rozkladajú deti svoje prípravy na školu.

Ako sa to robí?

Ako sa obyčajný stôl premieňa na liturgický, ako sa z toho čo je profánne robí sväté, z bežnej povinnosti úkon bohocpoty?

Nie inak, ako vierou, že Boh všetko vidí, nádejou, že raz všetko dobré odmení, a láskou, ktorá sa nezastavuje, lebo si nemyslí, že môže niekedy splatiť Kristov kríž.

Kto takouto vierou, nádejou a láskou premieňa seba, z obyčajného človeka sa stáva boží a pod jeho vplyvom sa takými stávajú aj jeho blízki a z jeho obyčajnej domácnosti domácnosť vnútorne svätá.

Tretím heslom pri premene rodiny je slovo **vniešť**.

Kto chce utvoriť zo svojej domácnosti malú cirkev, musí do nej vniešť poznanie Boha a jeho láskyplných plánov, ktoré má s každým jej členom, a vniešť aj ochotu uskutočňovať ich.

Toto poznanie Boha a konanie podľa jeho vôle sa vnáša do rodiny hlavne pravidelnou, ale ešte viac príležitostnou autoevanjelizáciou.

Pravidelnú autoevanjelizáciu rodiny môže predstavovať najmä ranné rozjímanie nad Božím slovom, vyúsťujúce do praktického predsavzatia a týždenné posedenia s deťmi, nad daktorým, ich veku a chápaniu primeraným náboženským problémom.

Na príležitostnú autoevanjelizáciu poskytujú výborné možnosti

sviatky, rozličné výročia alebo aj vychádzky do Božej prírody, kde všetko tak jasne hovorí o veľkosti, добрote a múdrosti Boha, ale aj o požiadavkách, ktoré kladie na každé svoje stvorenie.

Okrem toho sú tu rozličné denné príhody, za ktorými nemožno nevidieť mocnú, ale i dobrotivú Božiu ruku. Tam, kde sa vyhadzujú z rodiny cudzí bohovia a bôžikovia a kde sa do nej vnáša ten jediný a pravý, tam sa nesmie zabúdať na modlitbu. bez nej sa nikomu nepodarí premeniť svoju rodinu na domácu cirkev.

Apoštoli neprosili Pána, aby ich naučil robiť zázraky, ale aby ich naučil modliť sa. Vedeli, že modlitbou dosiahnu od Boha všetko – aj moc zázrakov. Ňou možno dosiahnuť aj zázrak premeny, o ktorej hovoríme. Modlitbou sa vyženú Belzebulovia, ňou sa porúčajú Dagonovia, utíšia sa búrky vášní, uzdravia sa duševne i telesne chorí...

Ale na akú modlitbu tu predovšetkým myslíme?

Zaiste je dôležitá aj tá naučená, sformulovaná, no treba povedať, že pri premene našej rodiny bude dôležitejšia tá tvorená, tá, ktorú nám diktujú príležitosti, ten náš osobný žalm, v ktorom predložíme Bohu svoje osobné radosti i žiale, víťazstvá i prehry, vďaky i obavy...

No najvzácnejšou modlitbou pri premene rodiny bude zaiste tá, ktorú odporúča Pán slovami: „Keď sa dvaja, traja zídu a budú o čokoľvek prosiť v mojom mene, dostanú...“

A či možno nájsť vhodnejšiu príležitosť na túto modlitbu, ktorá zjednocuje rodinu s Bohom i navzájom, ktorá tvorí z nej kultové zhromaždenie, t.j. cirkev, ako je záver dňa, ako je večer?...

Spoločná večerná modlitba a domáca cirkev, to sú takmer synonymá. Večerná spoločná modlitba v rodine môže mať rozličné formy. Ale jedna z nich už aj svojou povahou vedie k väčšej opravdivosti a k istejšiemu účinku.

Myslíme tu na tú, ktorú si členovia rodiny v dohovorenom čase pripravia tichým individuálnym zhodnotením dňa, a keď sa po chvíľke zídu na daktorom vhodnom mieste v dome, keď tam povedia o svojich úspechoch i prehrách toho dňa, dajú si vhodné pripomienky, vyslovia vzájomné odpustenia a nakoniec ústami

jedného člena, býva to obyčajne otec, prednesú Pánovi svoje vďaky, chvály, prosby i odprosenia.

Pri takejto modlitbe sa rodičia pre svoje odrastajúce deti zároveň stávajú ukážkou toho, ako človek padá zo slabosti, ale aj ako sa pomocou pokánia a spoločne vyprosenej Božej milosti znovu dvíha k nebu.

Sme vďační Bohu, že o takejto modlitbe nehovoríme iba ako o teoretickom návrhu, ale už ako o niekoľkoročnej skúsenosti viacerých rodín.

Kto sa rozhodne meniť svoju rodinu na domácu cirkev tak, ako sme tu naznačili, tomu sa zaiste vynoria ešte aj iné otázky. Na tieto chceme dať odpoveď v ďalších úvahách, aby sa v našich rodinách stalo čím prv skutočnosťou to, čo je zatiaľ iba Cirkvou vysloveným Božím práním.

Ked' som sám

Ked' som sám na dvore,

opriem sa o náš dom.

Zrak hľadá topole,

spočinie v najvyššom...

Ty k nebu trúfaš si?

Nie topol' ... nie si sám...

Na tvojom vrcholci

Ja srdce skryté mám...

DO PAMÄTI A PAMÄTNÍKA

O živote:

Život sa podobá knihe.
Blázon v nej listuje letmo, kým múdry pri čítaní premýšľa,
pretože vie, že ju môže čítať iba raz.

Nežijeme ako chceme, ale ako vieme.

Žiť to je najzriedkavejšia vec na svete. Väčšina ľudí iba existuje.

Žijeme stále pre budúcnosť. Večné ladenie a koncert
nezačína nikdy.

Stále bedákame, že máme málo času. Ale pritom žijeme tak,
akoby sme ho mali nazvyš.

Keby som mohol prežiť tento život od začiatku, žiadal by som si právo, ktoré prislúcha spisovateľom – opraviť v druhom vydaní chyby prvého.

O SMRTI

Umrieť musí každý.

To je isté, ale nevieme kedy, kde a ako.

K veľkému priateľovi mládeže Filipovi Neri (žil v 16. storočí) s radosťou pribehol študent, ktorému dobre dopadla skúška v škole a ukazoval mu výborné vysvedčenie. Filip sa usmieval, pochválil chlapca a povedal: „Si dobrý a usilovný. A čo budeš teraz robiť?“ „Teraz budem spolu so svojimi kamarátmi užívať krásne prázdniny.“ „A potom?“ „Po prázdninách pôjdem na vysokú školu a opäť sa budem usilovne učiť.“

„A potom?“

„Potom sa zo mňa stane vysoký úradník.“

„A potom?“

„Potom nadobudnem veľké bohatstvo, kúpim si krásnu vilu s rozsiahlym parkom.“

„A potom?“

„Až zostarnem budem odpočívať vo svojej vile a budem žiť zo svojho majetku.“

„A potom?“

Chlapec sa zamyslel a mlčal. Svätý Filip mu nežne povedal: „A potom príde smrť, ktorá bude pre teba buď šťastná alebo nešťastná. A na tom záleží celá tvoja večnosť.“

Študent si dobre zapamätal toto poučenie a stal sa z neho dobrý, dokonalý muž, ktorý v živote urobil mnoho dobrého a s pokojným svedomím zomrel.

XVIII. Hovoríme o rodine,

ktorá ak chce splniť pranie Synody a stať sa domácou cirkvou, musí sa usporiadať bratsky a hierarchicky. Dokument O rodinnom spoločenstve dáva dôraz predovšetkým na bratský rozmer rodiny.

Najmenej päťkrát spomína rovnakú dôstojnosť a rovnakú zodpovednosť muža a ženy. Ba keď hovorí o láske, ktorá je podstatou i cieľom rodiny, požaduje tento bratský rozmer nielen medzi manželmi, ale aj medzi manželmi a ich dospievajúcimi deťmi.

Keď ide o manželstvo, tu nikto nie je menej a nikto tu nie je viac.

Tu nie sme na športovom ihrisku, kde muži suverénne vyhrávajú nad ženami. Nie sme tu ani na politickom poli, kde chladný vypočítavý mužský mozog víťazí nad súcitnými alebo hnevlivými vzplanutiami nežného pohlavia, a nie sme ani v určitej vednej oblasti, v ktorej sa ženy pri všetkých možnostiach zatiaľ nepresadili.

V rodine, a osobitne v takej, ktorá sa chce stať domácou cirkvou, sú muž a žena Božie deti, rovnaké v hodnosti a rovnaké i v zodpovednosti za zverené úlohy, ktoré nikde nie sú tak spoločné, ako práve tu.

No netreba zamlčovať, že muž nie je žena a žena nie je muž. Potvrďuje nám to ich zovňajšok a potvrďuje nám to aj ich vnútro. Každý má svoj dar a v určitých oblastiach nemôže jeden druhého nahradiť. preto aj keď majú rovnakú zodpovednosť, prejavy tejto ich spoločnej zodpovednosti - ako sme už spomenuli - budú rozdielne.

Žena sa preto nemá zriekať svojho ženstva, hovorí sa v 23. bode synodálneho dokumentu. Nemá napodobňovať muža v snahe vyrovnat' sa mu.

Jej človečenstvo, a teda aj jej dôstojnosť, ako aj jej zodpovednosť, budú vždy ženskej povahy, čo sa má cítiť z jej vystupovania v rodine i mimo nej.

No dá sa predpokladať, a v každodennom živote sa to dá aj vidieť, že treba viac brániť ženy pred mužmi, ako mužov pred ženami. Na to myslel aj apoštol Peter, keď pod vplyvom Svätého Ducha vo svojom prvom liste písal: „Vy, muži, buďte uznanliví voči svojim ženám, ako voči slabšiemu pohlaviu. Uctite si ich, ako spoludedičky milosti a života“ (3, 7).

Je zrejmé, že táto úcta je len natoľko povinnosťou muža, nakoľko je právom ženy. Jej premrštené nároky, vedúce muža k otrockej, kedysi k rytierskej úctivosti, by boli práve takým porušením bratského rozmeru a Božieho priania, ako je v tejto úcte k žene nedostatok.

A nebude azda malichernosťou pripomenúť tu nemiestne, ak nie aj priam hriechne, smútky mužov pri prijímaní dietok ženského pohlavia. Muži by si mali uvedomiť, že dievčatá sú rovnako Božím darom pre ich rodinu, ako chlapci. A treba sa aj za ne s radosťou poďakovať Bohu, ktorý nám ich dáva ako súčasť svojho múdreho a láskyplného plánu.

Ale, ako sme už spomenuli, je tu ešte jedna oblasť rodinného života, kde treba dbať o bratský rozmer. Oblasť vzťahov medzi rodičmi a deťmi. Aby rodičia mohli účinne vychovávať, Boh im prepožičal svoju autoritu. A dieťa sa má čím prv dozvedieť, že poslúchať rodiča znamená poslúchať samého Boha.

No keď po 18-20 rokoch dospeje a jeho výchova sa končí, rodičia si musia uvedomiť, že sa končí aj ich rodičovská autorita.

Tí, čo majú opravdivo radi svoje deti a chcú im byť aj naďalej nejako užitoční, prestávajú im rozkazovať a začínajú im ukazovať. Doterajšiu úradnú autoritu začínajú nahrádzať osobnou.

Ak vznikajú medzi nimi a ich deťmi názorové alebo disciplinárne spory, nesnažia sa vyhrázať, ale presvedčať. Utahujú sa, zostávajú pokojní, aby hľadali vhodnú príležitosť, presvedčivé argumenty a čo najlákavejšie slová. Zostupujú z trónu neobmedzených vládcov, opúšťajú katedru kompetentných učiteľov, aby si pokorne prisadli do lavíc, kde z pozície starších bratov presvedčajú svoje deti, že im ide len o ich dobro a že si

preto treba ešte stále vážiť ich rady a s úctou si ich vypočúť aj vtedy, keď ich snád' nemienia prijať.

Žiaľbohu, v rodinách, a to aj v takých, ktoré sa do istej miery už stali domácimi cirkvami, bývajú neraz aj iné riešenia.

Rodičia sa zatiaľ držia na svojom tróne a na svojej katedre, hoci vidia, ako ich deti v túžbe po samostatnosti ticho alebo i s krikom opúšťajú rodinný priestor, v ktorom im začalo byť už tesno. Aká škoda, že práve vtedy, keď najviac potrebujú pomoc pri riešení páľčivých problémov, ako je napríklad voľba povolania, výber zamestnania a hľadanie životného partnera, zostávajú samé, vydané napospas vplyvu tých, ktorých si svet vychoval pre seba. V každom takomto prípade zostáva na strane rodičov čosi nedotiahnuté. Ukončievajú výchovu predčasne, robia akýsi duchovný potrat.

A tu sa vynára otázka: Čo predovšetkým robiť, aby sa medzi rodičmi a deťmi zavčasu vypestoval bratský rozmer a trvalo sa potom udržal?

Na túto otázku odpoviem: slovom **dialóg**.□

Pokým je dieťa menšie, túži sa vyzrozprávať, chce všetko povedať, čo objavilo alebo urobilo v škole a na ulici a rodič zaiste niekedy potrebuje nemalú trpezlivosť, aby ho dokázal až do detailov vypočúť a vedel mu dať pokojnú a uspokojujúcu odpoveď, aby mu neprejavil nedôveru a nesiahol hneď po treste, aj keď niekedy snád' zaslúženom...

„Radšej urobím chybu z prílišnej dôvery“ - hovorí istý učiteľ - „akoby som ju mal v dieťaťu zmariť“. Isté je, že prejavovať dieťaťu dôveru neznamená zatvárať si oči pred jeho chybami, naopak stále ich treba mať dobre otvorené, ale aj dúfať, že sa pod naším vplyvom opraví, že sa ich zbaví.

Na tejto dôvere stojí náš dialóg s ním a na tomto dialógu náš výchovný úspech. Pri dialógu to býva tak, že raz jeden, raz druhý ticho počúva toho druhého a snaží sa ho pochopiť. Keď ide o dialóg medzi otcom a jeho dorastajúcim synom, otec má byť ten, čo počúva, hoci podľa dosiaľ neprekonanej mentality sa pokladá za správne, aby syn počúval otca, a to bez akejkolvek

diskusie. Opravme sa a uvidíme divy.

A teraz zhrňme, čo sme povedali. Kde sa dbá o stály a úprimný dialóg medzi manželmi, medzi manželmi a dospievajúcimi deťmi, tam sa nemôže vytvoriť tzv. tichá domácnosť, tam nemôže zapadnúť slnko nad niečiou urazenosťou, nad niečím hnevom, smútkom a nepokojom.

Tam sa v rodinnej účtovnej knihe neprenášajú dlhy z jednej stránky na druhú, z jedného dňa na nasledujúci. Tam jedni odpúšťajú a zabúdajú, lebo tí druhí sa naprávajú alebo aspoň dávajú nádej, že sa napravia.

Zachovajme si vzájomnú dôveru a vyjadrujme ju dialógom. Bez tohto by sa naša domácnosť nikdy nestala domácou cirkvou, ba čoskoro by prestala byť aj rodinou, ktorá, ako sme už povedali, stojí na láske, na tej, ktorú už dosiahla, aby smerovala k tej, ktorá jej ešte chýba.

Dost'!

Nezakotvi, Poslaný!

Ty nezakotvi predčasne.

Ľudí to pomýli.

Povedia: „Druhý breh nie je ani.

Sú iba ostrovy

s chutným ovocím.“

Ty nezakotvi, Poslaný!

Mnohí už zakotvili.

Sirény diablove

v slabej chvíli

zistili na čo berú.

Návnady podhodili

a lovia.

Vinice,

ženy,

prepychové byty,

diablove výkaly v pokladnici

všetko, čo brucho

napojí a sýti,

luxusné kone motorové,
zašlé rekvizity,
pútače pred menom,
neapoštolské cesty,
vysedávanie v zasadačkách
na rózcestí...

Prekliate návnady,
mnohým ste zapchali ústa.
Koľko sa ich ešte na vás chytí?
Ježišu Kriste,
znamenáš ešte niečo pre nich
i Ty?

Nájde sa na prehnitom brvne kúsok
zdravého miesta
o ktoré zaprieš ako sochor
výkričník za slovom: Dost'!?